

LETO XII.

25. APRILA 1959.

ŠTEV. 239.

KOPRIVA NA GNOJU

Komunistična partija Jugoslavije proslavlja štiridesetletnico. Vrste se proslave, akademije in govori. Titovci govore o svoji slavni revolucionarni preteklosti. Bahavo se bijejo na prsa, ker so v štiridesetih letih iz nič prišli na neomejeno oblast. Njihov ponos je upravičen z nizkega gledišča tistih, ki se klanjajo oblasti in moči kot takima. Upravičen je z omejenega gledišča onih, katere je nagnalo v partijo golo sovraštvo do tedanjega reda, saj so ga uspešno zvrkli. Manj upravičen je z gledišča tistih nekaj sanjačev, ki so šli v partijo z željo, da izboljšajo svet.

Nedvomno je, da se je Jugoslavija po vojni razvila, tako da je trdovratni nazadnjaki med emigranti ne bi več spoznali. Vendar je res, da se je razvila navkljub komunističnim načelom, ne pa zaradi njih. Titovci zaslužijo priznanje zato, ker so po prvih letih dogmatske zaslepljenosti vendar vsaj medlo spregledali dejstva in se pričeli kopati izpod gomile lepljivega marksističnega nauka. A še daleč, daleč so od ideala humanizma, ki ga ima Tito polna usta. Da bi ga dosegli, bi se morali odpovedati vsem svojim dogmam, posebno pa še neomejeni oblasti, ki je zanje sladka, a za naše ljudi bridka.

Ob tej štiridesetletnici se lahko zamislimo, kako neuspešno je bilo vse žandarsko preganjanje partije pred vojno. Kraljevina se je borila za svojo kožo surovo, nespametno in nespretno. Zatiranje je ustvarjalo mučenike in posvečevalo borbo partije. Rastla je kot kopriva na gnoju. Kot kopriva nas je partija dobro opekla. Gnoj, na katerem je uspevala, so bile predvojne notranje razmere v Jugoslaviji. Če bi bili titovci pravični, bi morali ob obletnici partije poslati zahvalne brzojavke predvojnim politikom in medvojnim voditeljem, ki sedaj životarijo v tujini. Posebne spominske medalje bi zaslužili razni Jevtići, Stojadinovići in Cvetkovići, a Paveliću bi pripadla zlata medalja za zasluge pri vzpostavljanju komunizma v Jugoslaviji. Enemu ali dvema pokojnima bi pa lahko postavili spomenik.

SPOPAD DVEH SVETOV

Ko so pred osmimi leti rdeči Kitajci navalili na Tibet - in ni izključeno, da bi isto storili tudi beli, če bi jim bilo dano, - je marsikdo skomignil z rameni in ta pohod pred seboj in svetom opravičil, češ da je to pač edini način, da se arhaični, teokratični Tibet že enkrat modernizira. Morda je bil kdo takega mnenja še pred dobrim mesecem, ko je prišlo do nemirov v Lhasi in nato do bega Dalaj lame v Indijo.

Prav gotovo je kitajska intervencija v notranjih tibetanskih zadevah ne le kršitev leta 1951. sklenjenega sporazuma ampak tudi izraz raz komunističnega imperializma, ki se je spet z zvijačo prihotopil v tujo hišo. Da je do tega prišlo, nismo nič iznenadeni, saj smo bili podobnemu početju priče v letih po vojni marsikje v Evropi. Ni pa to bilo jasno Azijcem, za katere je bila Madžarska še leta 1956. - predaleč. Bog daj, da bi jih tibetanski primer izučil.

Po drugi strani pa prav tako ne moremo reči, da je bilo v Tibetu vse tako idealno in lepo, kot nam to opisujejo nekateri preveč vneti protikomunisti. Dežela je bila prizorišče tihe borbe med tekmujočimi frakcijami domačega plemstva in političnih menihov za bogastvo in oblast. Tako ni čudno, da so tibetanski "freedom fighterji" zapisali na svojo zastavo, da se ne bore samo proti kitajskim kolonizatorjem ampak tudi proti staremu redu.

Tu se postavlja vprašanje, ako bi rdeči Kitajci mogli uspeti, če bi se lotili modernizacije zlepa in ne s silo in prevaro. Dvomi = mo. Kajti kljub vsemu, kar smo zgoraj zapisali, gre navsezadnje za spopad med dvema idejama: med komunizmom, ki zanika osebnost in hoče reševati vse človeške probleme z zunanjimi silami, ter budizmom, ki uči, da je potrebna sprememba v človeških srcih, nakar bodo tudi zunanja vprašanja rešena. Ne dvomimo, da bi sčasoma tudi prosvetlje ni Tibetanci sami našli zase boljši socialni red brez tuje intervencije. Rdeči Kitajci si bodo morda z ognjem in mečem pokorili Tibet, toda istočasno izgubljajo milijone človeških duš, ki so do včeraj bile voljne, verjeti jim.

Ne toliko z materialnimi dobrinami kot z idejami se v človeških dušah odločuje boj s komunizmom. Prihaja čas, ko bodo "stare religije izrekle poslednjo sodbo nad komunizmom, kajti njihova moč leži v tem, da - drugače kot ideologije - store nekaj za posameznika, ki hoče pomoč v osebnih težavah," kot se je pred kratkim izrazil filozof-zgodovinar Toynbee.

ČE VLADA NE OBVLADA VLADANIH

Kljub vsakoletnim spominskim člankom in polemiki po časopisju, emigracija še vedno ne loči, kaj je bilo pri 25. in 27. marcu bistveno. Raje se predaja tožbam in upanju, da bi bila komunistična revolucija nemogoča in razkosanje države prihranjeno, če bi sprejeli Hitlerjev pakt in mu pet minut pred dvanajsto skočili v hrbet. Taka modrovanja s "če" in "bi" gredo lahko v nedogled. Enako nasprotna stran zatrjuje, da bi nam Hitler določal, kje bomo živeli, in če sploh kje, ako bi se Anglija in Rusija prehitro zrušili in ne bi Jugoslavija s svojo žrtvijo na en ali drug način zavrla osvojevalni pohod. Mislimo, da tako argumentiranje ni dosti vredno.

Gotovo je, da so prevratniki izkoristili ljudsko razpoloženje, ki je bilo vsaj na Slovenskem in v Srbiji protinemško. Manj jasno pa je, kaj je pučiste vodilo, da so se 27. marca uprli. Sami trdijo, da iz odpora do nemškutarske vladne politike; toda slišali smo tudi, da iz odpora do Maček-Cvetkovičevega sporazuma. Naj že bo kakorkoli, dejstvo je, da se je Simovičeva vlada skoro vrnila na Cvetkovičev pot, ko je sprejela obveznosti pakta in da je Simović dr. Mačku priznal veljavnost sporazuma. Iz tega sledi, da niti sami prevratniki niso vedeli, kaj hočejo dejansko doseči, ali vsaj, da niso čisto nič mislili na posledice, če zaenkrat odbijemo možnost, da bi bili plačani od tujcev, kot nedokazano trditev. Toda če nič drugega, vsaj naš vstop v vojno bi mogli in morali dražje prodati!

Vzrok 27. marcu je treba iskati v ljudskem razpoloženju pred njim. Tako pridemo do osnovnega problema predmarčne Jugoslavije, do problema njene s v o b o d e. Vlada, ki se ni ozirala na to, kaj mi slijo državljanji in se ni potrudila niti toliko, da bi skrbno pri = pravila teren za politiko popuščanja Hitlerju, se pač ne bi smela čuditi, če jo je končno doletelo prokletstvo samovolje, kot smo zapisali nekako pred desetimi leti. Pučisti se ne bi mogli okinčati z lahorjevimi venci narodnih junakov in osvoboditeljev, če bi se uprli vladi, ki je imela za seboj narod. V takem primeru bi doživeli

vsaj moralni poraz in morali bi si nadati masko diktature. A kako moralno šibko so se počutili nekateri člani 25. marčne vlade, ker se niso mogli zanesti, da stoji narod za njimi, vidimo v tem, da so pohiteli v vlado 27. marca. Da je bila ta modrejša od prejšnje, je težko reči, ker je niti poraz in razpad države niti beg v emigracijo nista izučili.

"Resničnost svobodnega življenja pri nekem narodu zavisi le od pritiska, ki ga izvaja javno mnenje, in od kvalitete političnega razreda, ki narod vodi", je zapisal v svoji zgodovini Benedetto Croce. Žal, mi nismo imeli niti enega niti drugega, pa zato tudi ne svobodnega življenja. Tako je ljudska nevolja privrela na dan te = daj, ko je bilo najmanj zaželjeno - a najbolj razumljivo. Na vlade, ki niso pustile, da bi narod svobodno razpravljal o javnih zadevah, pada odgovornost.

PROMETNO POLJEDELSTVO

Znanstveno raziskovalno delo v Srbiji je slabo organizirano, se pritožuje POLITIKA in z vso resnostjo navaja, da se šest ustanov bavi z raziskovanjem pšenice, a niti ena ne s proučevanjem prometa, ki se tako ne more razvijati na znanstveni podlagi. Kar sapa nam vzame, ko se nam dvigne domišljija na lahkih krilih in se nam pogled usmeri v neslutene perspektive, ki se odpirajo srbskim bratom. Nič drugega ni treba, kot da kak komunistični um nepravi dosleden zaključek, da je treba uravnovesiti nesorazmerja, kot temu bla godoneče pravijo. Dvem ali trem pšeničnim ustanovam bo ukazano, naj se takoj preusmerijo na proučevanje prometa. Z visoko socialistično zavestjo bodo agronomi in gospodarstveniki vdano zamenjali napisno tablo na vratih svojega urada in se vneto lotili dela na novem polju. Marsikje ne samo v Srbiji ampak tudi drugod po Jugoslaviji, jih bodo ceste itak spominjale na njive. Poljedelski strokovnjaki bodo predlagali nekaj izvirnih rešitev perečih prometnih problemov. Za izboljšanje cestnega omrežja bodo nasvetovali več umetnih gnojil. Proti kolesarjem bodo uvedli praške za pokončevanje mrčesa. Da odpravijo naval na vlake, bodo organizirali potnike v zadrage. Na tej osnovi bodo kmalu rešeni vsi prometni problemi. Pod vodstvom Zveze komunistov na čelu s tovarišem Titom se bodo novi socialistični odnosi v prometu hitro razširili po vsej državi.

BM-TRIGLAV · LONDON · W.C.1

Bi Em Triglav London Dabl Ju Si Uan - ali si morete misliti bolj neverjeten naslov nekega lista? Naročniki in dopisniki nas od časa do časa vprašajo, če pri tem mislimo resno. Na tujih poštah zmagujejo z glavo in dvomijo, če bo priporočeno pismo prišlo na označeni naslov. Enkrat pa je tržaška pošta celo zavrnila pošiljko, češ da je naslov nezadosten. In vendar je pravilen! V redu dobimo vsako pošiljko, naslovljeno kratko in enostavno brez vsakih dodatkov in dvomov: BM-TRIGLAV, LONDON W.C.1.

Pa kako je to mogoče, saj London vendar ni Št. Jernej na Dolenjskem!? Nobene ulice, nobene številke, niti ne polno ime lista....!?

Skrivnost tega naslova je v prvih dveh črkah: BM pomeni Bri = tish Monomark. To je tvrdka, ki po pogodbi s pošto upravo sprejema vse mogoče pošiljke za posameznike, organizacije ali trgovske firme ki ali nimajo stalnega naslova, ker se pogosto selijo, ali pa je njihov naslov predolg, da bi bil praktičen. Ker je eno in drugo zvezano tudi z našim listom, smo pač registrirali svoj polni naslov pri omenjeni tvrdki in tako pod šifro - BM-TRIGLAV - dobivamo našo pošto vedno v redu in nedotaknjeno. Naj zato naročniki in dopisniki mirne duše uporabljajo navedeni naslov; naj mu nič ne dodajajo, ker lahko povzročijo le zmedo. Naslov je kratek in enostaven, da koristi vam in nam; zato prosimo, da se ga poslužujete, kakor sledi:

BM-TRIGLAV, LONDON, W.C.1.

RAVNA GORA

(V lanskem letniku je potekala daljša razprava o rav-
nogorstvu, ki jo je pričel g. Vitovec. V septembru mu
je g. Deseničan postavil nekaj vprašanj, ki v osnovi
zadevajo ravnogorstvo in Ravnogorce. V naslednjem
članku g. Vitovec odgovarja na ta vprašanja, vendar
pa je s tem člankom nanizanih toliko novih misli in
postavljenih toliko novih zaključkov, da narekuje
razpravo na širši osnovi. Urednik)

Na pripombe g. Deseničana in na ploho postavljenih vprašanj
bom skušal odgovoriti v okviru odmerjenega prostora. Moram pa takoj v sa-
mem začetku poudariti, da bi bilo potrebno za popolno razčiščenje odnosov
slovenskih političnih strank, legij, Slovenske zaveze in Narodnega odbora
do komande Slovenije J.V. v D. v razpravi poseči daleč nazaj v predvojno
dobo ter pravilno osvetliti činitelje in dejanja, ki so v Sloveniji povz-
ročili tako nesrečen potek medvojnih dogodkov. Sodim, da je nemogoče raz-
zumeti odnose v slovenskem protikomunističnem taboru in še manj podvreči
nepristranski presoji borbo med protikomunističnim taborom in Osvobodilno
fronto, ter tako po porazu ustvarjati neke privide o možnosti zmagovitega
izhoda, ako se noče priznati sledečih neizpobitnih dejstev, ki so še pred
Jalto (septemberski dogodki 1943) neizbežno vodila v katastrofo:

- popolnoma napačno mnenje vodstva Slovenske ljudske stranke in
njene vojaške formacije Slovenske legije, da se proti komunizmu mogoče
uspešno boriti le na strani okupatorja;
- strahovito podcenjevanje narodne zavednosti Slovencev na Šta-
jerskem, Koroškem, Gorenjskem in Primorskem ter njihovega sovraštva do
okupatorjev - Nemcev in Italijanov, ki sta v teh predelih zbrisala vsako
zamisel o kakšni širši kolaboraciji domačega prebivalstva z okupatorji,
čeprav se je ista tako forsirala iz Ljubljane;
- strupena nestrpnost vodstva SLS (kamufilirano v JRZ), ki je
vladajoč z Dolfus-Schuschniggovimi klere-fašizmu lastnimi metodami tekom
petih let neposredno pred vojno ustvarilo v slovenskem narodu nepremostljivi
prepad med katoliškim nazornim taborom in ostalimi tabori. Te, totalitar-
cem svojstvene metode so pahnile vse podeželske napredne plasti, 80% Ljub-
ljančanov in večino krščanskih socialistov v Osvobodilno fronto, v naročje
komunistov.

Z dojetjem teh dejstev bo vsakemu lahko odgovoriti na mar-
sikatero izmed vprašanj, ki jih postavlja g. Deseničan in tudi mogoče najti,
kje se je Slovincem kovala cokla za demokratično ureditev. Bistrejše glave
pa morda celo spregledajo, da je le malo prehudo pripisovati nevarnost za
demokracijo onim, ki so se borili v vrstah Demokracij proti totalitarcem
vseh barv - črnim, rjavim in rdečim, če se je že ne vidi v vrstah onih, ki
so s fašisti in nacisti skupaj marširali...

Iskreno želeč "razčistitve pojmov", hočem g. Deseničanu na
vsak način omogočiti, da nadaljuje razpravo tam, kjer se jo jaz pričel. V
ta namen bi za sedaj postregel s sledečimi malenkostmi:

- 1.- JURAO pomeni Jugoslovanska Ravnogorska Omladina in ne Jugoslovanska revolucionarna organizacija.
- 2.- Med Slovenci se more smatrati za Ravnogorca vsakdo, ki je kakorkoli aktivno sodeloval v vrstah J.V. v D. Pripadnost legijam in strankam ni merodajna in v pogledu Ravnogorstva nima nikakršne prepričevalne vrednosti. Da bi pojmi bili popolnoma čisti ugotavljam, da sta Sokolska in Narodna legija v vsem izvrševali povelja komande Slovenije in v odredih J.V. v D. plačali strašen krvni davek. Slovenska legija pa je hodila svoja pota ter se je le od časa do časa v simboličnem (točneje, mikroskopskem) obsegu vključevala v J.V. v D., medtem ko so tisoči njenih članov tvorili Vaške straže (MVAC) in kasneje Domobranstvo.
- 3.- Ppolkovnik Novak je vsekakor Ravnogorec. Ker si Ravnogorci ne prisvajamo daru nezmotljivosti, (kot to n. pr. delajo naši nekdanji politični prvaki, ki se še niso opogumili, da bi priznali kakršnokoli zmoto.) spadajo v naše vrste tudi zmotljivi ljudje. In eden med njimi je ppolkovnik Novak. Kako velika je bila Novakova zmota ali greh, bi se dalo ugotoviti le potom daljše razprave, ki bi predvsem morala zajeti ono, kar je Novak sam napisal (Pokret otpora u Slovenačkoj, Knjiga o Draži I. deo) in

pa kar je o Novaku in njegovih odnosih do slovenskih političkih strank objavljene v "Belogardizmu". Iz "Belogardizma", katerega pisec je poleg ostalih razpolagal z vsemi viri "Slovenske zaveze", lahko vsak vidi, da so Novaka na kontakt z Italijani nagnali postopki predstavnikov slovenskih političkih strank, zlasti Slovenske ljudske stranke. "Belogardizem" vsekakor ni Novaku naklonjen spis in vendar se v njem nikjer ne trdi, da se je Novak "muckal" z Italijani. Kakor je meni znano, je Novak šele julija 1943, ko sta ga SLS in njena Slovenska legija pustili popolnoma na cedilu, in je tako obstanek njegovega odreda prišel v nevarnost, preko dr. Zajca ustvaril stik z Italijani. Bil sem takrat mnenja, da je pametnejše razpustiti odred, kakor pa poslati zveznega oficirja v poveljstvo italijanskega armadnega zbora; pri tem mnenju sem do danes ostal. Da bi se pa Novak osebno sestal z Italijani, mi ni znano in če je g. Deseničanu o tem kaj več znane, bi bila tudi tozadevna razčistitev pojmov na mestu.

Program

4.- Ravnogorska ideologija: Zvezna država, sestavljena iz treh federativnih enot, srbske, hrvatske in slovenske. V enotah široke pokrajinske samouprave. Demokracija zasnovana na širokih intelektualnih, ekonomskih in socialnih temeljih. Zemlja pripada kmetu. V kmetijstvu se podpira svobodno zadružništvo. Velike banke, zavarovalnice in promet naj bodo v državnih rokah. Industrija se socializira tako, da delavci, inženirji in strokovnjaki postanejo delničarji in člani upravnih odborov. Obrt se pospešuje s ceneni krediti in s podpiranjem kupoprodajnih zadrug. Taki gospodarski ukrepi bi demokracijo zavarovali pred desno nevarnostjo - velikim kapitalom, a pred levo nevarnostjo - neprosvetljenostjo in bedo bi bila zaščitena z rastočo omiko in blagostanjem. (O ravnogorski ideologiji je precej napisanega, zato je res nepojmljivo, kako da je ta g. Deseničanu ostala tako nepoznana. Priporočil bi mu, da ob priliki prečita Adam Pribičevićev spis "Ideologija Dražina pokreta", str. 33-55, Knjiga o Draži II). Točno je, da je Ravnogorski pokret na kongresu v Ba pristal na federativno Jugoslavijo z dinastijo Karadjordjevičev in Petrom II. na čelu, toda reče no je, da Jugoslavija "treba da bude" (a ne mora da bude) urejena v obliki ustavne, parlamentarne in nasledstvene monarhije, ter tako Draža v svojem govoru kot resolucija poudarjata, da ima edinole na svobodnih volitvah izvoljeno narodno predstavništvo pravico ustavnim potom izvršiti organizacijo države. Priponil bi še, da se je kongres v Ba vršil osem mesecih pred tem, ko je kralj ustoličil "Njegovega maršala" in na naša čela pritiskal "pečat izdajstva", kakor tudi, da je general Mihailović 18. novembra 1944 v pismu ambasadorju Fotiću težko obsodil kraljev izdajalski postopek. (Knjiga o Draži II. deo, str. 172-173).

Če se spomnimo, da se je ravnogorska ideologija porajala v času, ko je jugoslovansko ozračje polnil vonj potokov srbske krvi prelite po ustaškem nožu in je bilo v šest milijonski NDH dva milijona Srbov postavljenih izven zakona, potem postane zamisel o posebni srbski enoti, ki bi v skupni državi obsegala ves srbski narod, sila razumljiva, in je s priznanjem istih pravic Hrvatom in Slovencem tudi povsem pravična. Pri pogledu na etnografsko karto Hrvatske, s čisto hrvatskim etničkim ozemljem le nekje med Karlovcem, Siskom in Čakovcem, se g. Deseničanu zdi taka politika težko razumljiva. Strinjam se, da ne bi bilo baš lahko razdeliti ta etnografski mozaik in sorodne dele upravno povezati v hrvatsko in srbsko federativno enoto. Zato je pomen samouprav tem večji, kajti one bi v predelih, kjer je etnična manjšina pomembnejša ali celo predstavlja lokalno večino, garantirale njen svoboden razvoj. Končno pa tudi enklavi niso izključeni. Če je v preteklosti njih obstoj upravičevala fevdalna posest, zakaj ne bi v prihodnosti omogočali mirnega razvoja etničnih grup.

G. Deseničan je radoveden, če odloki kongresa v Ba, izraženi v baški resoluciji še veljajo? - Ideologija pokretov in programi političnih strank so izraz prilik in potreb časa v katerem so nastali, zato ni so ne evangelij in tudi ne zgodbe sv. pisma, da bi se ne smeli dopolnjevati ali menjati. Ne zamenjajmo baške resolucije z ravnogorsko ideologijo, čeprav so v njeni formulaciji zajete glavne misli iste. Baška resolucija je trenutni izraz okoliščin, v katerih se je pokret znašel zavoľjo državljanske vojne in nerazumevanja na Zapadu. Ker je resolucija odobrena od zastopnikov pokreta, strank in organizacij v domovini, emigracija nima

pristojnega foruma, ki bi resolucijo preoblikoval ali zamenjal, čeprav je nedavno to bila želja bivšega kralja. Resolucija predstavlja zgodovinski dokument demokratičnosti Ravnogorskega pokreta v domovini. Kakršnakoli sprememba vsebine in oblike dokumenta pa pomeni njegovo potvorbo, to še tembolj, ker je nemogoče ugotoviti kaj bi na primer dandanes sklenili isti delegati s kongresa v Ba, če bi se mogli sestati. Zdi se mi, da bi se nekatere točke resolucije glasile precej drugače. Vsaka organizacija - pokret se bori za dosego svojih ciljev v danih okoliščinah, ki se s časom menjajo. Čas in z njim nastajajoče prilike od organizacij zahtevajo primerno prilagoditev, ki se ne izraža le v spremembah sestava, taktike, področja aktivnosti itd., nego tudi v izbiri novih ciljev, če so prvotni zastareli ali pa postali neostvarljivi, to je gotovo modifikacija ideologije. Na tem mestu pa pridemo do tiste kočljive točke, pri kateri vsi emigrantski reakcionarji in politični spekulanti takoj zakriče: "Nikakršnih novih načrtov, programov, konceptov; samo narod da bo odločal o vsem..." Točno je, da bo o vsem odločal narod v domovini in ne nekaj nad pol procenta prebivalstva Jugoslavije broječa emigracija. Toda, narod in njegovi zastopniki odločajo le o predlogih, ki se temu najvišjemu forumu predložijo. V svobodi živeča emigracija, ki ima priliko da opazuje in proučuje različne vide družbene organizacije, je ne le poklicana nego tudi dolžna, da o vsem kar zadeva bodočo ureditev Jugoslavije razmišlja in razpravlja, da bi se na ta način prišlo do najpravišnih zaključkov, ki bi nekoč v obliki sprejetih predlogov zagotovili narodom Jugoslavije srečnejšo bodočnost. Vsi oni, ki takemu raziskovanju in razpravi nasprotujejo, žele v kalnem ribariti, to je ob času ostvariti svoje nazadnjaške načrte, ki ne preneso javnega študija in razprave. Dejstvo je, da večina emigrantskih političnih spekulativov dokaj upravičeno stavi svoj up na karto splošne apatije množic doma, ki bi bile v danem trenutku pripravljene sprejeti vsako rešitev notranjega reda, samo da se otresejo komunizma. In baš mnogi izmed njih naves glas kriče "baška resolucija", v notranjem žepu sukniča pa nosijo besedilo oktroirane ustave iz časov diktature, katera za njih še vedno velja, saj se le z njeno pomočjo lahko utemeljuje "tako potrebna kontinuiteta" njihovega poslanstva.

Razvoj v Sloveniji

5.- Strinjam se z g. Deseničanom, da med vojno v Sloveniji ime "Ravna gora" ni bilo na splošno znano. Za Ravno goro in njen pokret se je vedelo le vrhovih J.V. v D. do katerih so od časa do časa po kurirjih prihajale razne publikacije. Narod nas je v splošnem poznal pod imenom "četniki". (V Srbiji je medtem zaradi kolaboracije Pečančevih četnikov uporaba imena "četnik" bila prepovedana z Dražino naredbo in uvedeno ime "Ravnogorec".) Odtrganost Slovenije od Srbije in pa posebne slovenske politične prilike so vzrok, da je v Sloveniji v glavnem delovala le vojaška organizacija pokreta. Vendar se je v začetku 1944 z imenovanjem političnega delegata Vrhovne komande začelo ustvarjati tudi jedro politične organizacije ki se je v glavnem rekrutiralo iz Narodne legije in iz onih disidentov slovenskih političnih strank, ki se niso strinjali z neodločno politiko Slovenske zaveze, ki je v stvari bila le nekaj debatni klub, katerega sklepi se niso izvrševali. (SLS je na sejah Zaveze na sklepe pristala, potem pa jih je s tajnimi nalogi Slovenski legiji enostavno torpedirala in tako omogočala nadalje kolaboracijo.) Če se ne bi dogodki tako hitro razvijali, zlasti pa še, če ne bi posegla vmes neka "tajna sila" in so se vsi člani političnega vodstva (razen dveh, ki sta bila pravočasno obveščena in sta se zatekla v gozd) znašli v gestapovskih zaporih in bili nato poslani v Dachau, bi bila v Sloveniji prav gotovo poleg vojaške organizacije vzpostavljena tudi politična organizacija Ravnogorskega pokreta.

6.- Smisel, namen in cilj Ravnogorskega pokreta v emigraciji? Proti monolitnemu komunizmu, ki gospodari v domovini, bi se emigracija mogla boriti z izglede na uspeh le, če bi bila združena, povezana v enotno protikomunistično fronto. Petnajst let bo kmalu preteklo, odkar smo zapustili naše domove in ves ta čas prihajajo iz domovine naročila, da se združimo in povežemo. Petnajst let ostanki nekdanjih političnih strank izgublajo v zamejstvu dragocen čas z jalovim "nadmudrivanjem". Ti ostanki nekdanjih strank, izmed katerih najznatnejši štejejo nekaj nad sto članov, večina le kavarniško omizje in nekateri samo zakonski par, v petnajstih letih

tih niso bili v stanju ustvariti ničesar pozitivnega, kaj šele zbrati in organizirati emigracijo. V istem času pa so takozvane ravnogorske organizacije zbrale in povezale nad sedem tisoč članov. Če ponovno poudarim, da je v emigraciji komaj tisoč pravih Ravnogorcev, potem je številno članstvo ravnogorskih organizacij neizpodbiten dokaz, da ravnogorska misel ni mrtva. V resnici sta ime Draže Mihailovića in ravnogorska ideja pri Srbih najmočnejši združevalni sili, zato nad strankami razočarani škof Dionisije poziva ravnogorske organizacije k zedinjenju, da se tako - "ujedini Srpstvo". Mnogi znaki kažejo, da se zadnje čase tudi pri Slovencih, zlasti med protikomunističnimi borci simpatičnejše gleda na Ravnogorstvo in vedno bolj globoko spoštuje spomin Draže Mihailovića.

Upam da se g. Deseničan strinja s tem, da odrekanje in neodrekanje možnosti in upravičenosti obstoja ravnogorskega pokreta v emigraciji ne more niti za las spremeniti sedanjega stanja. Zeleti bi bilo le, da se ideja o Zvezi ravnogorskih organizacij ostvari in da Zveza pritegne v svoje okrilje vse Ravnogorce, zlasti pa še ono srbsko in slovensko demokratično mladino, ki se je med vojno v ravnogorskih vrstah formirala, a se je kasneje v emigraciji iz njih izdvojila. Baš ti mladi intelektualci bi v veliki ravnogorski organizaciji našli široko polje udejstvovanja, ki ga v njihovih razmeroma malih kroških pogrešajo. In kar je najvažnejše, ti mladi, zdaj že zreli možje bi bili najmočnejša garancija, da Zveza ravnogorskih organizacij ne krene z one ravnogorske poti, ki je bila začrtana v domovini, to je, da ostane odločno jugoslovanska in demokratična. V ravnogorskih vrstah mora biti dovolj prostora za vsakega demokratično usmerjenega Srba, Hrvat in Slovenca, pa naj si bo ta monarhist ali republikanec! Tako je bilo v domovini, tako mora biti tudi v emigraciji, če hočemo nositi ravnogorsko ime.

Samosrbska in monarhistična stremljenja, ki se še vedno goje v takozvanih ravnogorskih organizacijah, niso le v nasprotju z ravnogorsko ideologijo, nego rušijo složen nastop Ravnogorcev, ter tako podaljšujejo komunistični režim v domovini in ogrožajo bodočo demokratično ureditev Jugoslavije.

Vitovec

OD VSEPOVSOD

V Rimu se mudi beograjski nadškof dr. Ujčić, ki je prišel v spremstvu križevškega apost. administratorja **Bukatka** na poročanje "ad limine". Obisk je bil po Yugopressu napovedan že aprila 1958, a se je šele zdaj prvič po vojni zgodilo, da je šel kak jugosl. škof na poročanje v Vatikan.

V Beogradu, kjer trenutno močno razgraja gripa, obišče britansko in ameriško čitalnico povprečno po tri tisoč ljudi dnevno, dočim ni sovjetska nikdar polna in v posetih močno zaostaja za zapadnima. Vlada ni ugodila angleški želji, da bi ustanovili čitalnico tudi v Ljubljani.

V Londonu je v redakciji Mednarodnega tiskovnega inštituta pred kratkim izšla zelo dobro pripravljena knjiga o tisku v totalitarnih deželah ("The Press in Authoritarian Countries", Bailey Brothers and Swinfen, Ltd. 18/-) Poleg sov-

jetskih dežel so obdelane tudi Jugoslavija, Španija, Portugal, Latinska Amerika, Egipet in Daljni vzhod.

Nedavno sta izšli v angleškem prevodu v Londonu I. Andrićevi deli "Bosanska pripovedka" (Bosnian Story) in "Most na Drini" (The Bridge over the Drina). Ker sta to prvi moderni jugoslovanski romani, izdani v Angliji po vojni, sta vzbudili dokaj zanimanje.

Argentinska "Svob. Slovenija" je v redakciji ing. Kregarja objavila politično "oporočko dr. A. Kuharja", ki obstoja iz osnutka govora in govora samega na spominski proslavi ob 40. letnici **Državě Slovencev, Hrvatov in Srbov**. Kot je KT že pisal, je bil govor jugoslovansko navdahnjen, govoren tri dni pred smrtjo.

Lani je Dobrod. združenje svob. dr. Žavljanov Jugoslavije imelo £ 6942 dohodkov in £ 6845 izdatkov.

KLIC TRIGLAVA izhaja okoli 20. v mesecu in ga izdaja "Slovenska Pravda". Njeno mišljenje predstavljajo samo oni prispevki, ki so podpisani od izvršnega odbora. - Naročnina znaša v Angliji 24/- na leto, v Sev. Ameriki pa \$ 3.50 za navadno in \$ 7 za letalsko dostavo, drugod pa temu odgo varjajoče. - Naš naslov je: BM-TRIGLAV, LONDON W.C.1.

KAJ PRAVIJO DOMAČI

Nadaljevanje

(Od sodelavca iz Trsta)

"Ali je možna evolucija komunizma v demokracijo?" se je glasilo novo vprašanje.

Mislím, da je to nemogoče, ker pride komunizem na oblast samo v revnih, zaostalih, neizobraženih deželah brez demokratične tradicije in se tam uveljavlja v oblikah, ki so nesprejemljive za zapadno Evropo, a vseeno pomenijo za dobršen del avtohtonega prebivalstva zboljšanje dotedanjih razmer. Obratno pa je komunizem v doslej poznanih oblikah popolnoma nesprejemljiv za zahodno Evropo. Po mojem bi bilo treba zelo pazljivo spremljati politični in gospodarski razvoj Indije kot dežele, katera pa skuša rešiti vprašanje na evropski način za razliko od drugih azijskih dežel, ki so komunistične ali pa neposredno odvisne od Amerike. Če se ji bo to posrečilo rešiti uspešno in kmalu, potem je dan pozitiven odgovor. Sicer bo vsaka nerazvita dežela šla skozi fazo komunizma.

"In evolucija komunizma v demokracijo v Jugoslaviji?"

Ločiti je treba med demokratičnimi oblikami uprave ter javnega in družbenega življenja in sistemom dejanske izbire nosilcev. Teoretično je obstoječi državni, gospodarski in družbeni sistem nedvomno naprednejši od prejšnjega /nacionalna samobitnost, socialno zavarovanje, polna zaposlitev, ukinjeno zapostavljanje na vseh osnovah itd./ O delavskih svetih lahko mislimo gospodarsko negativno, a vendar so v mnogočem dvignili zavest delavčeve osebnosti /ni več številka, je sodelavec, soupravlja - čeprav malo -, ima možnosti vzpona itd./. Ves sistem svetov je napreden, saj le uresničuje idejo zapadne demokracije, da ljudstvo upravlja in soupravlja ter omogoča teoretično udeležbo državljanov pri vseh pravnih postopkih.

Praktično se seveda postavlja vprašanje, kdo pride v svet, kdo odloča v zadnji instanci, kako sveti funkcionirajo. Tu je odločilna vloga KP. Ona zavestno drži ključne pozicije. Če bi bilo možno doseči funkcioniranje sistema sveta brez odločilnega vpliva interesnih sil, bi bila to demokracija. Tako ni kljub zunanjemu videžu, oziroma je le delno in na manj važnih mestih /npr. lokalna samouprava/. Bistvene spremembe bi lahko povzročila le revolucija ali razvoj več generacij.

"Je ohranitev Jugoslavije možna?"

Odgovor je odvisen od načina spremembe: mirna, nasilna in ta spet: brez vojne ali z njo. Jugoslavija je sicer zaokrožen gospodarski prostor vendar zelo majhen. Smiselna je le južnovzhodna evropska federacija pod pogojem, da je zares uspešno in dosledno rešeno nacionalno vprašanje. Ta vprašanja pa so zaenkrat še tako zaostrena, da je težak točen odgovor. Čeprav Jugoslavija zaradi 40-letne skupne države že kaže pozitivne državotvorne elemente, je vendarle njena enotnost še vedno negativno definirana: Kam sicer, če ni Jugoslavije?

"In nova gospodarska ureditev?"

Povratak na staro ni več možen: vojna in nato 15 let. Zapadni kapitalizem /partnerstvo, manažerstvo/ ne odgovarja nerazvitim gospodarskim pogojem. Še dolgo bo imperativno v določenem smislu vodeno gospodarstvo. Sedanji sistem ni uspešen, ker ne izpodbuja ampak hromi. Delno so sicer vidni uspehi /posamezna dobra gospodarska podjetja/, a celota kronično trpi na neorganiziranosti in superorganiziranosti. Dežela je gospodarsko zelo zaostala. V velikem državnem okviru bi se lahko razvilo tkzv. socialno tržno gospodarstvo. Osnovno vprašanje ni industrija, ampak kmetijstvo, ki je silno zaostalo, le nezadostno komercializirano. Pred razpravo o drugih gospodarskih vprašanjih je treba rešiti to.

"Kaj pravite o delavskih svetih?"

Danes so večinoma le propaganda, pesek v oči. A ne več povsod v enaki meri. Delavcem so dali ne le pravila, temveč tudi moralna čustva

/soodgovornost, sovođenje, premagovanje anonimnosti, možnost postavljanja drobnih osebnih problemov pred kolektiv, stanovanja/. Gospodarsko imajo le zelo omejen pomen (denarno). Personalno se že uveljavljajo. Vsekakor je to šola, ki pa je draga, ker je v delovnem procesu, ki ga bi moral biti vnaprej organiziran. Sveti postajajo pomembni predvsem v starih podjetjih. Premagujejo navidezno nepremostljiva nasprotja. Odločilno je, ali bodo zares dobili delokrog ki ga imajo na papirju. Potem bi se morda razvila nova a hkrati uspešna gospodarska oblika. Njena konkretna sposobnost napram kapitalističnemu režimu bi ostala seveda še vnaprej majhna. Sistem bi uspešno funkcioniral ob veliki državi, javni podpori, skupno s sistemom soc. varstva v širšem smislu besede.

DUNAJSKI FESTIVAL

Letos poleti, od 26. julija do 4. avgusta, naj bi se vršil na Dunaju sedmi Svetovni mladinski in študentski festival. Doslej so bile te prireditve na oni strani Železne zavese, toda lani so se njegovi organizatorji odločili za Dunaj, da bi tako dobil Festival še poseben političen pomen. Proti tej komunistični nameri so protestirale vse nekomunistične študentske in mladinske organizacije v Avstriji, ki poskušajo preko delovnih enot združenega "Junges Leben" preprečiti, da bi se festival vršil v nevtralnii Avstriji. Lani decembra je vodstvo tega "Mladega življenja" naslovlilo na svobodno mladino vsega sveta spomenico, v kateri protestira proti komunistični kršitvi avstrijske nevtralnosti in razkrija, da za festivalom stoje samo komunistične ali prokomunistične mladinske organizacije.

Predstavniki mladinskih organizacij iz 52 dežel so bili lani marca meseca povabljeni na pripravljani sestanek v Stockholm. Udeležile so se ga pa le organizacije enajstih dežel Vzhodnega bloka, dva delagata dveh zapadnoevropskih organizacij (od katerih je Švica kasneje odpoklicala svojega zastopnika), delegati treh južnoameriških organizacij (od devetih povabljenih) in predstavniki šestih afroazijskih organizacij, ki imajo narodni značaj. Nekaj "zastopnikov" je bilo navzočih še iz Zapadne Evrope, toda ti so bili samo posamezniki, ki niso imeli nobenih polnomočij.

Več kot polovica udeležencev stockholmskega sestanka so bili komunisti. Zanimivo je, da so nemško mladino predstavljali zastopniki Vzhodno-nemške komunistične mladinske organizacije, dočim zapadno-nemške sploh povabljene niso bile. Podobno je bilo z avstrijsko mladino, ki sta jo "zastupali" dve komunistični organizaciji, od katerih n. pr. študentska šteje komaj 130 članov. Tudi iz dnevnega reda na sestanku v Stockholmu je bilo razvidno, da gre zgolj za komunistično propagando.

Ko tako svobodne avstrijske mladinske in študentske organizacije seznanijo svetovno mladino s pravo naravo tega festivala, odklanjajo vsako zvezo z njim in pozivajo svobodno mladino vsega sveta, da stoji na njihovi strani.

Solidarnost "Slovenske Pravde"

Na zgoraj omenjeno spomenico je odgovoril izvršni odbor Slovenske Pravde s pismom, ki ga je naslovil na Arbeitsgemeinschaft Junges Leben, Wien XII, Assmayergasse 5-7.:

"V celoti se strinjamo z Vašim mišljenjem o komunističnih mladinskih festivalih na splošno in dobro razumemo Vaše ogorčenje, ki ste ga izrazili v svoji decemberski spomenici, da naj bi se tak festival vršil letos poleti ne Dunaju. O tej spomenici poročamo v tekoči številki našega lista KLIC TRIGLAVA.

Če Vaši protesti ne bodo nič zalegli, upamo, da boste sprejeli Festival kot izzivanje in priložnost, da pokažete mladini, ki bo prišla iz komunističnih dežel, prednosti svobodnega življenja.

Čeprav ne povsem v zvezi z gornjim, bi Vas radi ob tej priliki opozorili na vprašanje slovenskih šol na Koroškem. Prav nesrečno je, da ima neka manjšina v Avstriji vzrok za pritožbe, kakor je nesrečno in obžalovanja vredno, da se je avstrijska manjšina na Južnem Tirolskem zna-

šla v podobnem položaju. Tako narodnostno trenje se zrcali na demokraciji v Evropi in lajša komunizmu izrabljanje tega. Pišemo Vam to v zavesti, da je mladina tista, ki nekaj pomeni na dolgo dobo, in v prepričanju, da bi mogel biti zadan dober udarec komunizmu v Jugoslaviji, če bi nekateri Avstrijci združeno podprli manjšino, ki zahteva strpnost in neovirano življenje." (ps)

MLADINA SOVJETIJE

(Nedavno smo prejeli brošuro "Zveze mladine narodov Sovjetske zveze v emigraciji" /SMNSE/, v kateri so obrazloženi nameni njihovega udejstvovanja. Naš sodelavec daje nekaj podatkov o tej organizaciji in vsebini prve številke njenega lista "Problemi mladine v Sovjetski zvezi")

SMNSE je mladinska organizacija narodov Sovjetske zveze brez ozira na rase, nacionalne, verske ali kakršnekoli druge razlike. Trenutno so njeni člani predstavniki sledečih narodnosti: Armencev, Azerbajdžancev, Gruzincev, Kalmikov, Severnih Kavkazcev, Rusov, Tatarov in Baškirccev, Turkenstancev, Ukrajincev in Belorusov. Ona predstavlja simbol potlačene Svobode in Pravice v Sovjetski Zvezi in stremi za sodelovanjem s svobodno mladino vsega sveta. SMNSE želi spoznati ostalo mladino z zaključki svojega študija in izkustva svojih članov s pomočjo programa, publikacij in aktivnega sodelovanja pri mladinskih akcijah. Organizacija je pripravljena dati na raspolago snov, ki se tiče sovjetske mladine.

Publicistična delavnost SMNSE se kaže v informacijskem vestniku "Problemi mladine v Sovjetski zvezi", organizacija pa ima namen organizirati tudi različne seminarje, konference, predavanja in razgovore o političnih, socialnih, gospodarskih, verskih in kulturnih vprašanjih.

V uvodu v prvo številko Problemov pravi uredništvo, da so prispevki za to brošuro zasnovani na informacijah iz sovjetskega tiska in radio oddaj. Sodelavci da so pripravljene dati natančnejše informacije bodisi o vprašanjih, ki so obravnavana v tem vestniku, bodisi o problemih mladine v S.Z. Trenutno bo vsebina v vestniku posvečena zlasti sledečim vprašanjem: Mladina in Komsomol, Mladina in vera, Vera in Komsomol ter ostalim vprašanjem nacionalnega značaja. Pri študiju teh problemov se bo uredništvo oslanjalo posebno na podatke iz sovjetskega tiska, zlasti ker je izkušnja pokazala, da sovjetski tisk obravnava probleme, ki so neljubi sovjetskemu vodstvu šele takrat, ko so prišli v kočljiv položaj.

Podatke priobčene v zapadnem tisku bo uredništvo po možnosti natančno pregledalo, preden jih uporabi. Tega uredništvo ne bo naredilo zato, ker ne zaupa opisu življenja sovjetskih narodov v nekomunističnem tisku, ampak ker tuji dopisnik ni vedno v stanju spoznati pravi pomen gotovega dogodka v Sovjetski zvezi.

Na petih straneh daje omenjena brošura nato vpogled v življenje sodobne sovjetske mladine, podkrepjen s citati iz sovjetskega tiska.

Naslov organizacije je:

S.M.N.S.E., Postfach 139, MÜNCHEN 38, Zap. Nemčija.

J.G.

PISMA UREDNIKU

RUSI IN SOVJETI: G.urednik! V sicer zelo zanimivem Zupanovem članku (KT 238) berem, da so 'razne teze o istovetenju ruskega imperializma s sovjetskimi zunanje političnimi cilji' potisnjene v kot. Če je to res, kako potem g. Zupan razlaga sovjetsko izdajstvo španske državljanske vojne in temu sledeči Ribbentrop-Molotov pakt, za tem napad na Baltik in Poljsko, v novejšem času n.pr. umik iz Avstrije in verjetno celotni primer povojne Jugoslavije?

A. B.

HRVATSKA ZORA IN ZBOR: G.urednik! Informacija glede "Zore" in Zbora v Simovičevih "Razgledih" (KT 238) ni točna. Idejne razlike med eni mi in drugimi obstojajo nekako pet let. Organizacijsko so se razšli pred kakšnim letom dni. Enako kot Kaleb stojita tudi Antić in Grabovac v opoziciji proti Zboru.

B.Simonič:

RAZGLEDI

"NOVA HRVATSKA" je naslov časopisa, ki je začetkom tega leta začel izhajati v Londonu; "prvi hrvaški časopis v Fleet Streetu, cen = tru svetovnega časnikarstva", kakor pravijo izdajatelji. Geslo li = sta je: "Hrvati vseh strank, zedinite se!" in je "glasilo novih hr = vatskih beguncev". V dvojni številki za januar-februar 1959. pojas = njuje uredništvo: "Mi smo generacija, ki ni volila niti na enih svo = bodnih volitvah, ne pripadamo nobenim strankam, (ker jih tudi doma ni,) želimo biti samo Hrvati, Hrvati na prvem mestu, na drugem in na vseh ostalih do poslednjega. Samo to in nič več! Večina nas je šele nedavno prišla iz domovine..."

Časopis je tiskan in tehnično popoln, vsebina raznovrstna in zanimiva, tudi spričo tega, da v njem preveva ustaški duh. Okoli Nove Hrvatske so zbrani predvsem mlajši ljudje, ki so bili za časa Paveličeve N.D.H. otroci ali srednješolci. V njihovih mladih možganih je ustaška Hrvatska zapustila globok vtis. Iz lastnih izkustev lahko primerjajo samo med njo in današnjo komunistično Jugoslavijo. Zanje predstavljajo "tradicije hrvaškega kmečkega gibanja in nauk bratov Radićev" nekaj zastarelega, predzgodovinskega. Istočasno so v veliki meri ravnodušni do preprirov med emigrantskimi ustaši, čeprav poskušajo biti neke vrste "most" med različnimi ustaškimi frakcijami, Hrvati v HSS in sploh Hrvati. Že samo dejstvo, da so zmožni tiskati časopis, (skromna cenitev je, da stane številka okoli 60 funtov) je dokaz, da so naleteli na znaten odziv med hrvaškimi emigranti, novimi in starimi kakor tudi med izseljenci. Zaradi tega ne bo nič čudnega, če bodo gledali ljudje v dr. Mačkovi HSS z nezadovoljstvom na razvoj Nove Hrvatske, ker je ta nedvomno prav resen tekmeč njihovega tisku. Ta je v glavnem monopol gg. Krnjevića, Jukića, Radice in podobnih, ki razpravljajo o vprašanjih, ki novih beguncev ne zanimajo in postajajo tudi že za prenekatero izseljenca in starejše hrvaške begunce nezanimivi.

SMRTONOSNI FIŽOL: Zlobni ljudje pravijo, da obstojajo "laži, velike laži in statistika". Po celem svetu, vse mogoče strani, vzhodne in zapadne, leve, desne in srednje, črne, rumene in bele rase, komunisti, fašisti in demokrati uporabljajo statistiko ne le kot zelo koristno pomožno sredstvo v znanosti, medicini, ekonomiji i. t. d., temveč jo tudi zlorabljajo, da dokažejo ta ali oni nesmisel svoje propagande. Statistika je znanstvena panoga, sistematično zbiranje in proučevanje številčnih dejstev. Samovoljno zbiranje številčnih dejstev v želji, da prideš do "zaključkov", ki si jih želiš, kakor tudi tolmačenje sistematično zbranih dejstev tako, da prideš do "zaključkov", ki jih želiš, se imenuje zloraba statistike v propagandne namene.

Razen nekaj izjem skoro ves hrvaški in srbski tisk od časa do časa zlorablja statistiko, da bi dokazal svojo priljubljeno tezo. Hrvati, da bi dokazali v odstotkih, da se jim je v prvi kot tudi sedanjji Jugoslaviji delala krivica, medtem ko Srbi z uporabo istih statističnih podatkov žele dokazati prav obratno. Tako je pred kratkim poskušala NOVA HRVATSKA dokazati "Velikosrbom, komunistom in nepoučenim tujcem", kakšna strahovita krivica se dela Hrvatom v Titovi Jugoslaviji. GLAS KANADSKIH SRBA pa je nedavno ob kritiki neke hrvaške knjige objavil članek, v katerem dokazuje, da imajo Hrvati privilegije, kot so jih imeli vedno tudi v prvi Jugoslaviji. Pred nekaj meseci sta član londonskega Jugosl. nar. odbora g. R. L. Knežević (v PORUKI) in tajnik HSS g. dr. Krnjević (v HRVATSKEM GLASU) v žolčni razpravi pravi uporabljala statistično municijo komunistične Jugoslavije. Če je rdeča statistika ugodna za eno stran, potem je točna in znanstveno sestavljena; če pa ni ugodna, potem pa je komunistični falzifikat.

Nobelovo nagrado za neumnost morajo brez dvoma dobiti mnogi emigrantski tolmači statističnih podatkov. Po teh bi bilo na primer

pravično, če je v Jugoslaviji 45% Srbov, 35% Hrvatov in 20% Slovencev, (številke so kajpak povsem izmišljene,) da imajo Srbi samo 45% generalov, polkovnikov vse do kaplarjev; isti odstotek diplomatov, profesorjev, zdravnikov, mesarjev, čevljarjev, čistilcev čevljev...; ne večji ne manjši odstotek moških in ženskih, starih in mladih, črnolasih in plavolasih, kosmatih in plešastih. V nasprotnem primeru, če bi jih imeli več, bi delali krivico Hrvatom in Slovencem, a če jih je manj, je storjena krivica Srbom!

To prerokanje emigrantskih Srbov in Hrvatov je videti neresno in nepotrebno, če preštudiramo obširno študijo velikega slovenskega znanstvenika dr. A. Copata "Fižol in njegova nevarnost za jugoslovanske narode". Ni Jugoslovana, v domovini ali v emigraciji, ki ne bi v življenju pojedel vsaj zrno fižola, v katerem vidi dr. Copata večjo nevarnost za jugoslovanske narode kot je vodikova bomba, ker so vsi tisti, ki jedo ali so kdaj jedli fižol, obsojeni na neizbežno smrt. Kot zanimivost navaja dr. Copata, da je nekdo na Kitajskem doživel 150 let. Ko so ga vprašali, čemu se mora zahvaliti za svoje dolgo življenje, je odgovoril: "Nikoli nisem okusil fižola ampak samo riž." Po dr. Copati bo na vsakih 1000 rojenih Jugoslovancev radi smrtonosnosti fižola, ki ga bodo pojedli, umrlo do petih let starosti 7.32%, od petega do petnajstega leta starosti 22.5%, od petnajstega do petindvajsetega leta 20.76%, od petindvajsetega do petinštiridesetega leta 31.2%, od petinštiridesetega do petinšestdesetega leta 33%. Malo število onih, ki bodo dosegli osemdeseto leto, bo najbrž umrlo, preden bodo stari sto let. Do teh zaključkov je dr. Copata prišel na podlagi proučevanja podatkov iz prejšnjih desetletij. Zanimivo je tudi, da nihče, ki je bil rojen 1823. ali prej, ne živi več, kakor tudi, da je gotovo - kljub napredku medicine - , da ne bodo Jugoslovani, ki so bili rojeni ali bodo rojeni letos, doživeli leto 2059., razen morda izredno malega števila, ki pa bodo tudi potem kmalu umrli. Vse to zaradi smrtonosnosti fižola! Nedvomno predstavlja fižol veliko nevarnost za človeštvo, ker so redki ljudje ki ne bi okusili te ali one vrste fižola. Dr. Copata pričakuje, da bo na podlagi njegove študije in neizpodbitnih statističnih podatkov, Organizacija Združenih narodov takoj podvzela potrebne korake, da proglasi fižol ilegalen.

GLAS RAZUMA: V številki z dnem 23. febr. t. l. je HRVATSKI GLAS objavil članek g. Dinka Šuljaka, tajnika HSS v Chicagu: "Ali se je poražena vojska kaj naučila?" ob primeru ustaškega ministra Artukovića. "Sovražnik vedno računa na poraženo vojsko, ker se boji, da se bo, razsuta po tujini, dobro organizirala, vzpostavila zveze s tujimi mednarodnimi, državnimi, političnimi in diplomatskimi elementi ter z njihovo moralno in materialno pomočjo koncentrirala svoje sile proti onemu, ki jo je potolkel in prisilil, da je zapustila domovino... To je praktična politika, katero vodi vsaka razumna, pa čeprav poražena vojska-emigracija." Tega so se bali tudi jugosl. komunisti, zato so pazljivo zasledovali razvoj emigracije in čakali na primeren trenutek, da je kot celoto razbijejo. "Cilj K.P.J. je bil, da svojo legalno borbo proti emigraciji poveže s srbskimi čustvi napram Hrvatom, izzvanimi z vsebino obtožnice proti Artukoviću in na ta način ne le nevtralizira skupno borbo Srbov in Hrvatov proti Titu ampak da še bolj poglobi prepad med Hrvati in Srbi na severno ameriškem kontinentu... V začetku 1952. je bila znana zahteva po izročitvi dr. A. Artukovića samo omejenemu številu" emigrantov, toda svobodni srbski tisk in radio sta več naredila propagande kot pa komunisti. Ko so Srbi zahtevali izročitev Artukovića Titu, so pozabili na komunistično taktiko. Tako so Srbi v izročitvi videli zadoščenje za pobite Srbe, Hrvati pa so v tem gledali veliko sovraštvo Srbov do Hrvatov kot naroda. "Titu niso potrebni Artukovići, da maščuje nedolžne srbske žrtve kakor tudi ne Djuići in Jevdjevići, da maščuje nedolžne hrvatske žrtve." Na teh žrtvah je Tito zgradil svojo oblast in na sovraštvu med begunskimi Srbi in Hrvati jo krepil. Potolčena vojska-emigracija pa še vedno krvavi in se nič naučila.

Janez Primožič:

SLOVENCİ V AVSTRALIJI

Kakor vidim iz slovenskega zamejskega časopisja, je bolj malo slišati o slovenskih beguncih na tem kontinentu, ki ga smatrajo nekateri v sedanji razvojni stopnji kot Združene države Amerike v prešnjem in zgodnjem dvajsetem stoletju. Kljub temu pa nas je kar veliko tu, dasi nas ne poznajo toliko kot Slovence ampak nas skupaj s Hrvati in Srbi smatrajo za Jugoslovane. Mnogi seveda še vedno zamenjujejo Jugoslavi#jo s Češkoslovaško.

Težko je ugotoviti točno število slovenskih duš. Cenitve se sučejo med tri in deset tisoč; slednje utegne biti močno pretirano. Kljub temu pa ne gre prezreti, da nastaja avstralska Slovenija, saj nismo brez slovenskih društev, slovenskih listov in slovenskih duhovnikov, ki so bili vedno v zamejstvu steber slovenstva oz. narodnosti.

Slovenci so se največ naseljevali v mestih ob vzhodni obali, največ kajpak v Sydneyu ter v gospodarskem središču Victorije, v Melbournu. Zastopani so pa tudi drugod, v Adelaidi, Perthu, Brisbanu, čeprav seveda v manjši meri. Najdete jih tudi v notranjosti na različnih državnih in privatnih poslih. Nekaj se jih je tudi že osamosvojilo in ugled njihove podjetnosti je odjeknil tudi preko njihovega delokroga. Največ Slovencev je prišlo semkaj okoli l. 1950. Toda še vedno pozdravljamo nove.

Društveno življenje je precej razgibano, saj smo bili Slovenci vedno znani kot dobri organizatorji in prireditelji. Tako v Sydneyu že nekaj let deluje Slovensko društvo, ki prireja zabavne večere, izlete, ima svojo gledališko skupino ter se bavi s tem, da bi kupilo nekaj primernega za bodoči Slovenski dom. Sicer tak dom že tam obstoja, toda društvo tega ima v najemu od cerkvenih oblasti. Že pred leti so nam reč naši duhovniki sprožili akcijo za tak dom in zbrali toliko denarja, da je bilo mogoče zamisel uresničiti. Potem je Slovensko društvo najelo zadevno hišo ter upravlja vse dohodke in izdatke, ki izvirajo iz tega najema. V tem domu je zdaj središče sydneyskih Slovencev. Imajo na razpolago dvorano, nekaj prenočišč za goste in domačo kuhinjo. Tako so oni pokazali zgled drugim.

Melbournski Slovenci nê zaostajajo za zgoraj opisanimi, morda jih celo prekašajo. Imajo svoj Slovenski klub, v Melbournu pa je tudi sedež Zveze slovenskih klubov za Victorijo. Začeli so tudi z akcijo za nakup Slovenskega doma in kolikor vem, stvar dobro napreduje. Njihova gledališka skupina je postavila že nekaj priljubljenih domačih del na oder. Slovensko društvo društvo obstoja tudi v Geelongu.

V Brisbanu že štiri leta deluje "Slovensko socialno društvo Planinka", ki prireja družabne večere, čijih izkupiček gre za pomoč potrebnim članom in za to, da bi si društvo kdaj omislilo tudi lastno streho nad glavo. V Brisbanu nas je okoli 100 Slovencev, vendar pa tu di tu ni mogoče ugotoviti točnega števila, ker tudi tu stojijo prenekateri ob strani. Začetek pa je bil težak. Le nekaj posameznikov se je lotilo ustanavljanja društva in tak poskus združevanja je bil menda prvi v Avstraliji. Toda začetni poskusi so vsi propadli, dokler se ni 1955. ustanovila "Planinka", ki je takoj ob začetku naletela na močno nasprotovanje, a je le obstala in kaže, da se bo uveljavila. Šteje trenutno nad petdeset članov, kar bi nekako odgovarjalo polovici tukajšnjih poznanih rojakov. Imamo tudi društveno knjižnico. V glavnem smo seveda novonaseljenci, toda med nami je tudi nekaj starih, ki prebivajo v Avstraliji že po 20 ali 30 let.

Svoja združenja imajo Slovenci tudi v Perthu in Adelaidi.

Slovenski tisk

Kot glede društev tako tudi glede tiska nismo na slabem. Najbolj razširjene in udomačene so mesečne "Misli", ki jih izdajajo slovenski duhovniki. Izhajajo že osmo leto. Sprva so bile razmnoževane, s prihodom p. Pivka so pa začele izhajati tiskane. Sedanji urednik p. Ambrožič

je list dvignil do zavižanja vredne višine, tako da nič ne zaostaja za drugimi begunskimi, zlasti še, če upoštevamo sorazmerno nizko število slovenskih naročnikov. Nekako pred dvema letoma je pričel izhajati tudi "Žar", ki je bolj nepolitično-informativni list ter ga izdaja posebni konzorcij, urejuje pa g. Lenko Urbančič. Slovenski klub v Melbournu oz. Zveza slovenskih klubov za Victorijo pa izdaja za svoje člane razmnoževan mesečnik "Vestnik".

Naši duhovniki

Kjer so Slovenci, tam tudi ne manjka slovenskega duhovnika. V vsej slovenski zgodovini so bili v prvi vrsti duhovniki, ki so nam na tujem in tudi doma ohranjali domačo besedo.

V Avstraliji delujejo že več let trije in sicer vsi na vzhodni obali od Sydneya oziroma Brisbana preko Melbournu do Adelaide. Dva izmed njih sta frančiškana, ki sta pred leti prišla iz Amerike prav s tem namenom, da med nami misijonarita, in to že omenjeni p. Bernard Ambrožič in p. Valetin Bazilij. Pred dobrim letom dni se je obema pridružil premeščeni koroški rojak dr. Ivan Mikula, ki je najprej več let uspešno deloval v Perthu, na zapadni obali, med tamkajšnjimi novavstralci: Italijani, Avstrijci, Nemci, Hrvati in tudi nekaj Slovenci. Vsak od teh duhovnikov ima svoje delovno področje, določeno od tukajšnjih cerkvenih oblasti, kajti ločene narodnostne župnije niso dovozljene. Tako imamo od časa do časa priliko obiskati slovensko službo božjo s pridigo.

...000...

IZPOVED LJUBEZNI

Z nekako skepso sem vzel v roke avstralske črtice komaj polnoletne Neve Rudolfove, ki jih je nagradila in nedavno izdala pod skrivnostnim naslovom "Čisto malo ljubezni" Slovenska kulturna akcija v Argentini (Buenos Aires 1958., 110 strani, cena broš. 10/- odn. poldrugi dolar, cena vez. 15/- odn. 2 dol.) Nisem si mogel predstavljati, kaj naj bi nam govorila ta punčka o ljubezni...

Knjiga vsebuje 14 črtic, ki jih je gđ. Rudolfova zapisala v Avstraliji, kamor se je pred nekaj leti, kmalu po maturi, brez staršev, preselila iz Trsta. Je to več ali manj štirinajst njenih osebnih izpovedi, četudi večkrat opisuje druge ljudi in okolje. Kot je njen opis zanimiv in prijeten, je obenem topel, ljubeč, veder, optimističen pogled v življenje, ki ga mora imeti mlad, dober človek. Njene črtice so kljub nekaterim tu in tam bridkim opisom vendarle črtice sonca, črtice upanja in ljubezni do dobrega, do njene matere in domovine. K tema dvema se v tujini pogosto vrača, to dvoje nosi v svojem srcu, to je njena Ljubezen. In ta ljubezen končno zmaga in jo spet vrne materi in domovini, kamor se je Rudolfova pred nekaj meseci vrnila.

Ker je cena izredno nizka, si je lahko omisliti to zbirko ljubkih in toplih črtic, ki utegnejo biti za marsikoga sredi mrzle tujine resnično doživetje.

P.

SOCIALNI SKLAD

Za Socialni sklad je daroval g. Štefan Kuhar B 1.0.0. Hvala lepa! Pomoč je bila poslana sledečim:

Špital na Dravi, Avstrija: F. Habjan, en rabljeni plašč; M. Gladek, en par novih deških čevljev; A. Franc, en rabljeni plašč; družina Sommeregger Sch 108.-

Gradec: F. Vrbinč, Sch. 216.-

Dunaj: A. Habjan, Sch. 108.-

Iz pisma: "Iskrena Vam hvala za 108 Sch. To je bilo takorekoč darilo iz neba. Le s to pomočjo sem se mogel vpisati v poletni semester (Umetniške šole). Še enkrat prisrčna Vam hvala. A. Habjan."

OD MESECA DO MESECA

Začeli so se kongresi republikan-
skih Zvez Komunistov, ki se bodo zvr-
stili tja do srede junija. Doslej sta
se vršila bosansko-hercegovski in hr-
vatski. V Bosni in Hercegovini imajo
uradno 95.737 članov, a na Hrvatskem
176.000.

Glavne proslave 40-letnice KPJ so
se vršile 20. aprila. CK KPJ (odn. se-
daj ZKJ) je imel svečano sejo v Beo-
gradu, na kateri je poročal glavni
sekretar Tito. Za tem se je vršilo
veliko javno zborovanje, a zvečer po-
sebna kulturno-umetniška akademija, na
kateri je nastopilo 2.000 članov raz-
nih kulturno-umetniških krožkov. Po-
dobne proslave so se vršile tudi po
drugih mestih.

Jugoslovanski listi in radio so
precej na široko kritizirali novi av-
strijski zakon o manjšinskem šolstvu,
ki je močno prizadel koroške Slovence.
Sodeč po tej kritiki bi morala Jugo-
slavija podvzeti korake v mednarodnih
forumih, da prisili Avstrijo k spošto-
vanju državne pogodbe, ki zagotavlja
Slovcem manjšinskem pravice. V to
svrhu se je v Mariboru tudi vršil pro-
testni zbor, katerega se je udeležilo
nekaj tisoč ljudi. - Zanimivo je, da
so avstrijske oblasti na spodnjem Šta-
jerskem odpovedale prijave 300 šolar-
jev, ki so hoteli preživeti svoje le-
tošnje počitnice v Jugoslaviji.

Kot sem opozarjal že svoje čase,
tkzv. Socialistična Zveza delovnega
ljudstva Jugoslavije predstavlja
plašč pod katerim jugoslovanski komu-
nisti lahko spodobno razgovarjajo z
zahodnimi socialisti - kljub uradnemu
nasprotovanju Socialistične Interna-
cionalne. Tako je nedavno vodil v Beo-
gradu uradne razgovore s Soc. Zvezo
Giovanni Pierracini, član direktora-
ta italijanske socialistične stranke
(katero Soc. Internacionala še vedno
gleda po strani zaradi svoječasnega
sodelovanja s komunisti - a s katero
recimo angleški Bevan in francoski
Mendes-France imajo "skupni jezik"),

Za njim je prišla delegacija par-
lamentarne skupine zahodno-nemške so-
cialno-demokratske stranke, ki je raz-
govarjala o nemškem problemu s Titom,
Kardeljem, Kočo Popovičem, Alešom Be-
blerjem, itd.

Aleš Bebler je vodil jugoslovansko
delegacijo na spomladanskem zasedanju
Mednarodne Interparlamentarne Unije
v Nici. Ob tej priliki je "razkrinkal"
Sovjetsko Zvezo, čiji delegati so za-

govarjali resolucije o nevtralnosti,
gospodarskem sodelovanju in proti hu-
skajoči propagandi. Izjavil je, da Sov-
jetska Zveza pridiga eno, a dela drugo.
Čeprav imajo v Rusiji zakone, po ka-
terih baje sodijo one, ki se bavijo s
hujskanjem, niso doslej še nikogar ob-
sodili, ker je hujskal proti Jugosla-
viji... - Maks Bače, ki je tudi bil
na tem zasedanju, je izjavil, da Sov-
jetska Zveza, Češkoslovaška, Romunija
in Kitajska zavirajo trgovino z Jugo-
slavijo iz političnih razlogov.

Arso Milatović, jugoslovanski po-
slanik v Tirani, je bil odpoklican
in postavljen na novo mesto. Nov po-
slanik še ni bil imenovan.

Te dni se je vršil kongres jugoslo-
vanskih sindikatov, kateremu je priso-
stvovalo precejšnje število predstavn-
nikov vzhodnih in zahodnih sindikatov.
Od vzhodnih so bili najvažnejši sov-
jetski, vzhodno-nemški, romunski & če-
hoslovaški, medtem ko so albanski po-
ziv odbili in izrazili svoj prezir za
vodstvo jugosl. sindikatov, ki so se
"postavili v službo protisindikalne,
nesocialistične in protisovjetske po-
litike." - Po drugi strani pa je Mika
Špiljak, podpredsednik centralnega od-
bora jugosl. sindikatov, skupno z Ljubo
Mijatovićem, članom prezidija central-
nega odbora, prisostvoval kongresu sov-
jetskih sindikatov in v svojem pozdra-
vu prepeval slavospeve 7-letnemu sov-
jetskemu planu.

Zvezni javni tožilec, Brana Jevre-
mović, je na tiskovni konferenci izja-
vil, da kriminal v Jugoslaviji "opada".
Toda lansko leto se je število umorov
in kršitev prometnih predpisov poveča-
lo, medtem ko je bilo 720 ljudi obso-
jenih za zločine "napram narodu in dr-
žavi". 18.670 ljudi je bilo obsojenih
za gospodarski kriminal. Jevremović
ni povedal, koliko mladoletnih krimi-
nalcev je bilo kaznovano, toda izja-
vil je, da je ta problem - čeprav ka-
že "tendenco opadanja" - precej resen
v večjih mestih. Dalje je izjavil, da
je bilo "samo nekaj ducatov" publika-
cij propovedanih. Nekatere med njimi
so bile "trgovskega značaja", med tem
ko bi vsebina drugih lahko "škodljivo
vplivala na mladino".

V Zenici so obsodili skupino usta-
šev, ki so baje organizirali ilegalno
organizacijo. Nekatere so obsodili na
smrt, a druge na šest do dvajset let
ječe. Proces je trajal tri dni v po-
polni tajnosti. Javnost je zanje zvede-
la šele iz kratkega zaključnega poročila.

GOSPODARSTVO: Odkrili so doslej največje ležišče nafte v Jugoslaviji in to okrog Siska na Hrvatskem. Petrolejsko polje je dolgo okrog deset kilometrov in široko okrog dva kilometra, a ležišče samo je globoko okrog 100 metrov.

Vrtanje vršijo geološko-raziskovalna podjetja, ki zaposlujejo okrog 5.000 ljudi. Ta podjetja tudi raziskujejo terene za nove hidrocentrale ter iščejo novo rudna bogastva, a na jadranskih otokih vodo. Jugoslovanski geologi so doslej tudi pomagali pri raziskovanjih v Burmi, Siriji, Jordanu, Egiptu, Iraku, Lebanonu in Abesiniji. Jugoslovanska podjetja sedaj gradijo eno hidrocentralo v Pakistanu in vodnjake v Siriji in Lebanonu, kjer grade tudi nek jez, tunel in 55 kilometrov dolgo linijo visokega napona.

Turbine za to pakistansko hidrocentralo bo dobavil LITOSTROJ, ki je doslej izdelal že 200 raznih turbin od 7.500 h.p. do 75.000 h.p. Za novo hidrocentralo SPLIT bo Litostroj izdelal dve turbini v jačini 163.000 h.p. vsaka. Litostroj je tudi uporabili za štiri hidrocentrale v Turčiji.

V Makedoniji bodo letos posejali 30.000 hektarjev s tobakom, 6.000 hektarjev več kot lani. Lansko leto so izvozili 22.000 ton tobaka.

Kmečko prebivalstvo v Bosni in Hercegovini, t.j. oni, ki se pečajo s poljedelstvom, predstavlja polovico vsega prebivalstva v republiki. Pred vojno je predstavljal 83 odstotkov.

V tekstilni industriji dela 130.000 delavcev in uslužbencev. Proizvodnja se lani dvignila za devet odstotkov, toda smola je ta, da se je medtem potrošnja znižala zaradi povečanih cen poljedeljskih proizvodov in omejitve potrošniških kreditov. Tako je prišlo do kopičenja blaga v skladiščih, o katerem sem poročal v pretekli številki. Obenem sem poročal, da je zvezna vlada znižala davek na promet, da bi dosegla znižanje cen. Toda občinski narodni odbori so menili, da se lahko obogatijo na račun države in dvignejo lastne davke na trgovino na malo. Po zakonu imajo pravico naložiti petodstotni davek, toda mnogi so ga sedaj svojevoljno dvignili na osem odstotkov, kar tekstilni industriji prav gotovo ne koristi. A kar se izvoza tiče, je poznana stvar, da se ta ne bo dvignil, dokler se občutno ne poboljša kakovost in pa izbera blaga. A ko bo to storjeno, se bo povpraševanje povečalo tudi doma.

Papirnice so lani izdelale 118.000 ton papirja, kar ni dovolj za domače potrebe. Izvažajo celulozo in cigaret ni papir.

Lani so uvozili 1.900 avtomobilov, 911 tovornih avtomobilov, 100 autobusov, 16 trolejbusov, 4.412 traktorjev in okrog 18.000 motornih koles. Poleg tega so nabavili 400.000 gum v Izraelu, Egiptu, Italiji in Angliji.

Lani so izdelali 1,119.000 ton jekla, 748.000 ton surovega železa in 944.000 ton raznih valjanih in kovanih predmetov. Kemična industrija je proizvedla 300.000 ton umetnih gnojil, kar je še vedno premalo za domače potrebe. Devet milijonov dolarjev so lani zaslužili z izvozom strojev v Indijo, Sovjetsko Zvezo, Poljsko, Egipt in Grčijo. A to je predstavlja eno desetino celotne proizvodnje.

Prehranska industrija ima sedaj 110 podjetij, ki zaposlujejo 27.000 ljudi. Toda njena največja nesreča je v tem, da ni sodelovanja s poljedeljskim sektorjem, tako da stalno primanjkuje surovin.

Čeprav se čudno sliši, je res, da je država morala odkupiti skoraj tisoč vagonov najboljšega dalmatinskega vina, da bi pomagala proizvajalcem, ki so zašli v težave zaradi bogate vinske letine, znižane domače potrošnje (!) in manjšega izvoza. Država je tudi odkupila nekaj viškov tekstilne industrije. V državi kot Jugoslavija je to bolj podobno pravljici, toda krivda pač leži na nesolidnem gospodarstvu.

KULTURNA KRONIKA: Angleški OLD VIC gledališče je gostovalo v Jugoslaviji s Hamletom, a Louis Armstrong s svojim orkestrom.

Razstava belgijske surrealistične in abstraktne umetnosti je bila prirejena v Beogradu in Zagrebu. Kot je znano, se komunistične države običajno take umetnosti otepajo, češ, da je dekadentna.

Skupina najboljših jugosl. skladateljev se sedaj poča s sestavljanjem državne himne. Trenutno igrajo bodisi Internacionalo ali pa Lepo našo domovino.

1,100.000 ljudi poseduje radio aparat v Jugoslaviji. Beograjski radio oddaja v desetih različnih jezikih.

TURIZEM: Tujcem ne bo dovoljeno, da prinesejo več dinarjev kot pa je uradno dovoljeno, a da se jim prepreči, da bi plačali počitnice s paketi, bodo vpeljali posebno carino na darilne pakete.

IVAN STANIĆ